

Топ-тем:
• Арешт Єрмака
• Корупційна мафія Міндіна в Енергоатомі
• Напад Росії на Україну

Пошук...

НОВИНИ КОНФЛІКТИ ПОЗИЦІЯ ДУМКА ПОДІЇ ВІЙНА ВІДЕО БЛОГИ

Головна > Статті > Новини > Корупція > Локалізація - двигун економіки під час війни чи нова корупційна схема?

Локалізація - двигун економіки під час війни чи нова корупційна схема?

Читати англійською

Локалізація - двигун економіки під час війни чи нова корупційна схема?

Війна завдала нищівного удару по українській економіці, вона витягнула на поверхню критичну потребу: країні конче необхідні власні потужності, здатні забезпечити стабільні ланцюги виробництва й постачань, а також прозорі механізми їхньої підтримки. Серед інструментів, покликаних розкрутити «маховик» національного виробництва, – локалізація, що передбачає перевагу для українських товарів і послуг у державних закупівлях та залучення місцевих виробників до ключових ланцюгів постачання.

Починаючи з 2022 року, обов'язковий рівень локалізації товарів поступово зростає: від 10% у 2022 році до 35% у 2027 році. З 2028 року і до завершення 10-річного строку дії відповідного положення рівень локалізації становитиме 40%. Це не лише допоможе втримати економіку «на плаву», а й закладе підґрунтя для зростання та розвитку суміжних галузей (машинобудування, логістики, IT та ін.), посилюючи внутрішній ринок і створюючи робочі місця.

У теорії все виглядає ідеально: держава купує товари та послуги у вітчизняних компаній, ті збільшують обсяги виробництва, розширюють штат, повертаючи частину коштів до бюджету через податки. Однак на практиці все не так оптимістично.

Згідно з даними моніторингу CMD_Ukraine, у листопаді в системі "Прозорро" було оприлюднено інформацію про 807 закупівель товарів машинобудування на суму 7,5 млрд грн, на які поширюється вимога локалізації. Порушення цієї вимоги було виявлено у 228 тендерах, що становить 28,3%.

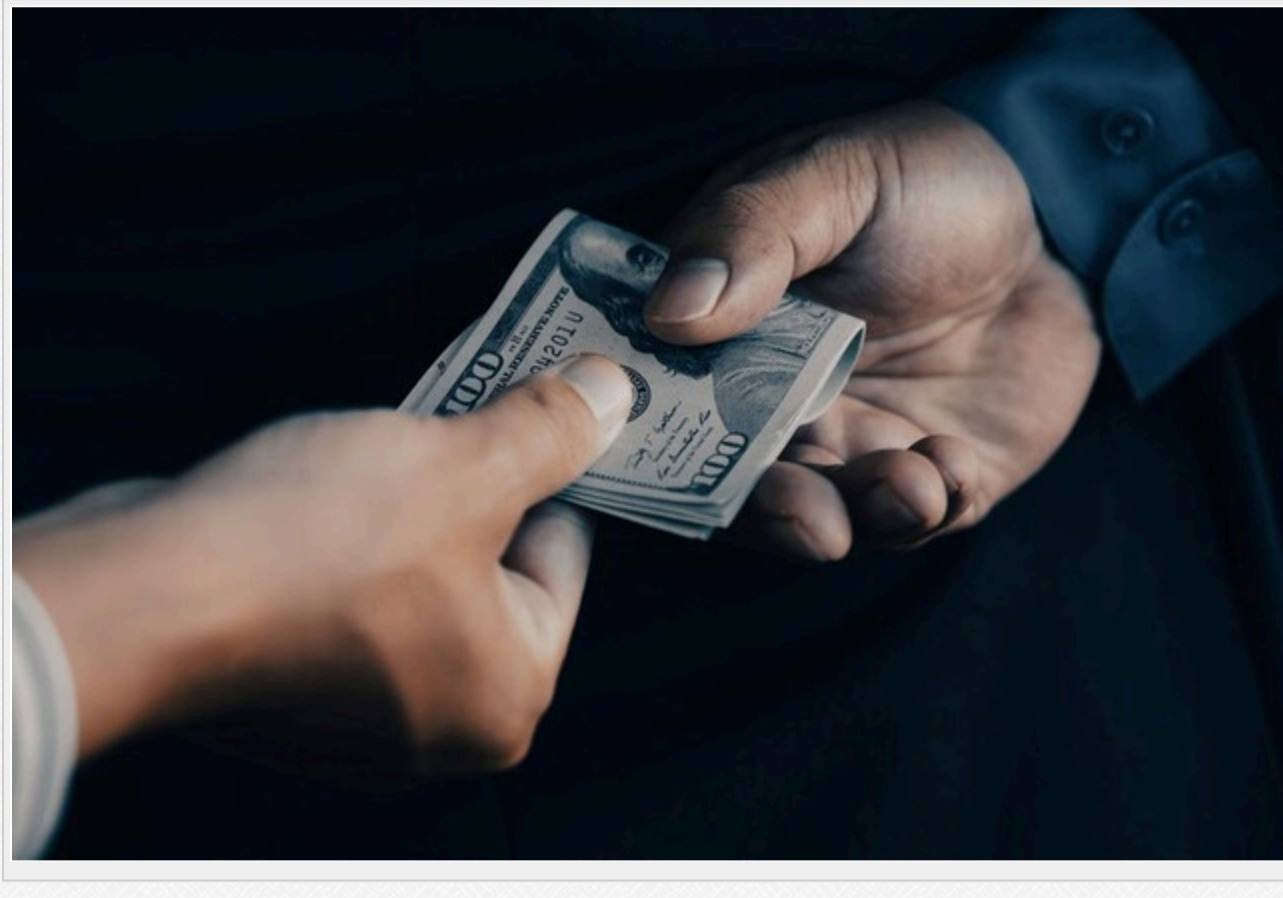
Але проблема полягає не в самій ідеї локалізації, а в тих системних явищах, які вже десятиліттями «пожирають» потенціал нашої держави: корупція, використання адмінресурсу для тиску на бізнес чи конкурентів, відсутність прозорості в ухваленні рішень та в доступі до публічної інформації, кругова порука серед чиновників і посадовців, кумівство.

Локалізація та тендери: чому перемагають «свої»

Державні закупівлі – ключовий інструмент локалізації, за допомогою якого влада може напряму впливати на розвиток внутрішнього виробництва, віддаючи перевагу місцевим компаніям. Але що бачимо на практиці? Як тільки доходить до реальних тендерів, з'являються десятки підводних каменів.

По-перше, технічні умови часто прописують таким чином, що виграти може лише компанія, яка має «доступ» до кола впливу чи культурних домовленостей. Це створює штучний бар'єр для інших конкурентоспроможних виробників. Відомий приклад – тендери на реконструкції футбольних полів, де поставили дивну умову: трава має бути «кучерявою» і висушалася вона тільки одним заводом. Або вимога «Укрнафти» – використання капілярної трубки довжиною до 10 тисяч метрів на одному барабані яку могла виконати лише компанія «Везерфорд». Такі «випадковості» відсікають більшість конкурентів.

По-друге, реальні пропозиції з нижчими цінами відкидають через формальні причини, а перемагає той, хто пропонує дорожчий варіант і «ділиться» вигодою. У результаті бюджет втрачає колосальні суми, а якість товарів чи робіт далеко не завжди виправдовує витрачені кошти. За даними PwC, 70% опитаних організацій в Україні прямо говорять про шахрайство в державних закупівлях – і це вже не поодинокі випадки, а системна проблема.

По-третє, бізнес, який хоче грати «за правилами», часто стикається з відверто дискримінаційним підходом. Документи перевіряють упереджено, шукають найменші формальні промахи, щоби «відшити» небажаного учасника. У результаті, часто просто виступає фіктивним конкурентом, прикриваючи справжнього «обранця» – і всі заздалегідь знають, хто «переможе».

Інший серйозний маркер несправедливості – реєстр товарів із підтвердженою локалізацією, без якого участь у відповідних тендерах мала б бути неможливою. Проте насправді до цього реєстру потрапляють товари, внесені не стільки виробниками, скільки фірмами-«привидками». Вони існують лише «на папері», але саме вони дивним чином стають «легітимними» постачальниками.

Це лише верхівка айсберга. Для держави, особливо в умовах війни, усі ці «схеми» – фактично злочин проти країни, що виснажена бойовими діями й потребує кожної копійки на армію та відновлення зруйнованої інфраструктури. Натомість за оцінками експертів щороку через нечесні маніпуляції з державними закупівлями втрачається від 10 до 15% бюджетних видатків – це шалені 35–50 мільярдів гривень, яких так критично бракує саме зараз.

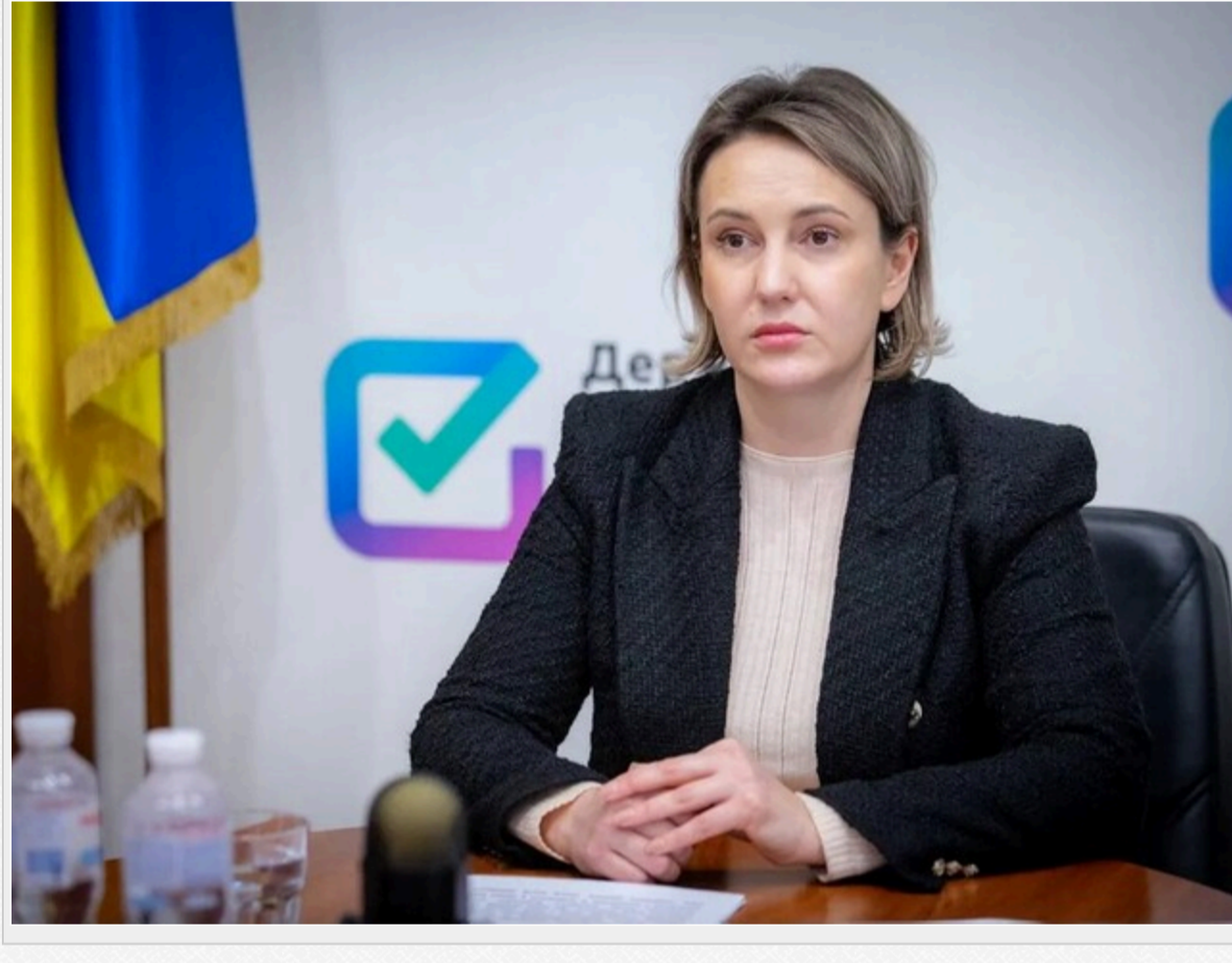
Реакція влади: пишномовні звіти vs реальність для бізнесу

З трибуни постійно лунають переможні заяви про «блискучі» успіхи в боротьбі з корупцією в закупівлях, проте пересічний бізнес, який на власному досвіді стикається з цією системою, волає: нічого принципово не змінилося. Офіційні звіти та презентації повні «космічних» цифр нібито зекономлених коштів, але в реальному житті тендери й далі перетворюються на таємні «договорняки», де все вирішується за лаштунками «телефонного права».

Найбільш наповгелмів активісти та дідери думок, намагаються бодай якийсь протистояти: збирають докази, фіксують кричущі порушення (від абсурдних змін тендерної документації до навмисно завищених цін), надсилають звернення до правоохоронних і наглядових органів. У відповідь – цілі гори відписок. Особливо «ясравро» в цьому сенсі виглядає Державна аудиторська служба (Держаудитслужба). Попри прописані в законі повноваження, вона чомусь воліє «не помічати» корупційних схем або обмежуватися формальними об'явками «проведення перевірок у майбутньому», які часто так і залишаються порожніми словами.

Чому ж ДАСУ діє настільки мляво? Можливо, справа в особі її очільниці Алли Басалаєвої, яка відзначилася в низці скандалів ще з моменту свого призначення восени 2022-го. Вона опинилася в базі «Миротворець» зі звинуваченнями у свідомому підриві обороноздатності України. За даними ЗМІ, під час активної фази війни Басалаєва та підконтрольні їй аудитори фактично душили українських виробників озброєння, намагаючись змусити їх повертати мільярдні суми за надуманими «порушеннями». Чи міг це бути справжній удар по власній армії в найкритичніший момент?

Кар'єра Басалаєвої теж викликає багато запитань: ще у 2012 році вона стала суддею Дарницького суду за любов'яння одіозного «регіонала» Андрія Портнова, а трохи згодом увійшла до ЦВК за квотою іншої сумнівної політичної сили. Отже, тісний зв'язок із постатами часів Януковича і дивні рухи на посаді головного аудитора держави змушують підозрювати, що йдеться про цілеспрямоване «зливання» державних коштів та саботаж відповідальних перевірок.

Голова Державної аудиторської служби України Алла Басалаєва

Навіть кричущі факти – як-от історія з тендером на закупівлю військового спорядження за ціною на 30% вищою за середньоринкову – не отримують жодної реакції. Громадськість збрала й надала до Держаудитслужби детальний аналіз, але дочекалася лише формального листа, мовляв, «перевірка буде колись». Час минає, гроші давно втрачені, а винні безкарно насолоджуються своїми «відкатами».

Продовжуючи тему, варто згадати й Держфінмоніторинг. Це структура, яка мала б кидатися на перший поклик, коли запало відмиванням коштів чи корупційними потоками. Та і тут ми бачимо те саме шапіто: звернення активістів і бізнесу з конкретними фактами й доказами просто відхиляють або відписують «не наша компетенція». Абсурдно? Так. Але не дивно, якщо згадати, що службю багато років очолював Ігор Черкаський, під чим керівництвом вона перетворилася чи не на «дах» для конвертаційних центрів і масових скрутот ПДВ. Медіа неодноразово публікували матеріали, де викривалися розкішні статки Черкаського та його родини, явно неспівмірні з офіційними доходами. І це – людина, яка мала б перекривати кисень корупціонерам.

Ексмолова Держфінмоніторингу Ігор Черкаський

Нещодавно змінили керівництво Держфінмоніторингу, але чи змінився сам підхід до роботи? Як показує практика, часто все залишається на рівні зміни прізвищ на табличках при дверях – схеми діють, гроші «пливуть» у правильні кишені, а корупціонери лишаються безкарними.

Висока ціна корупції

Через розгул «своїх» із владних кабінетів і повну бездіяльність «контролерів», ідея локалізації зводиться до жалюгідної пародії, де найміані фірми беруть контракти не завдяки інноваціям чи якості, а завдяки доступу «нагору». У результаті: це пригнічує конкуренцію, залишаючи перспективні підприємства без шансів. Якість продукції падає, бо контракти отримують не найкращі, а «наближені». У військових умовах це особливо небезпечно, коли закупівля неякісної техніки чи амуніції можуть коштувати життя солдатів.

Корупція також підриває довіру до держави як усередині країни, так і серед міжнародних партнерів, відлякуючи інвесторів. Як результат, економіка втрачає можливості для зростання, а гроші, які мали б працювати на розвиток і оборону, осідають у кишенях корупціонерів.

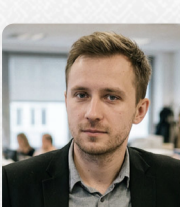
Надія на зміни

Локалізація могла б дати Україні потужний економічний імпульс, особливо зараз, коли кожна гривня має бути спрямована на зміцнення оборони та відновлення зруйнованої інфраструктури. Натомість корупція, змови та імітація контролю топлять цю ідею у власній токсичності.

Чи можна розрізати порочне коло? Так, зміни залежать від реальної відповідальності і прозорості на всіх рівнях. Якщо громадськість, медіа й чесні підприємці посилять тиск, а винних дійсно будуть карати, у локалізації з'явиться шанс перетворитися на двигун вітчизняного виробництва, а не на черговий механізм «пиляння» бюджету. Досягти цього важко, але саме в цей вирішальний для країни час відступати нікуди. Україна має достатньо талантів і ресурсів, щоб будувати міцну економіку, але для цього слід нарешті зламати хребет корупційній «сім'ї» та відкрити чесний ринок для всіх.

Автор: **Марина Онопко**

Теги: Черкаський Ігор | ДПС | Государственная налоговая служба (ГНС) | Держфінмоніторинг | Госфинмониторинг | Янукович Віктор | Янукович Віктор | Сайт Миротворець | Портнов Андрей | Басалаєва Алла | ДАСУ | ГАСУ | Держаудитслужба | Госаудитслужба | Україна | ПАО Укрнафта | Везерфорд, Україна | Тендери | Держзакупівлі | Госзакупівлі | ОПК | Корупція | Корупція

Максим Левченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

28 січня 2025 р., 14:51

Перегляди: 9055

Коментарі: 0

Роздрукувати

Надіслати товаришу

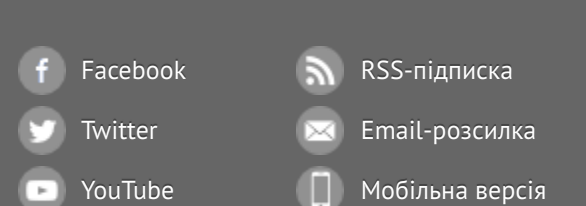
Коментарі:

comments powered by Disqus

Головна Про нас Статті Архів Звернення Коментарі Конфлікти Рейдерство Корупція Економіка Новини світу Конфлікти Корпоративні Конфлікти Кризисам Політика Концентрації Різне Думака Політика Економіка Події Відео Блоги Війна

2013-2026 © АНТИКОР – національний антикорупційний портал
Реклама на сайті • Наші партнери
Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права захищені. Зображення, фотографії та відомі матеріали належать їх авторам.

Facebook

Twitter

YouTube

RSS-підписка

Email-розсилка

Мобільна версія

Мобільна версія

COVID-19 агресія Росії Атака

Війна

Война ВСУ Вторжение

Дональд Трамп Домбасс ДПТ Зеленський ЗСУ Киев Київ коронавірус Корупція

Напад Росії на Україну

Нападение

России на Украину окупанты оккупанты Порошенко Путин Россия

Россия ссс США Украина

Україна ЧП Епидемия коронавірус

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

- Так, повністю зможє
- Частково зможе, але не відразу
- Ні, не зможе
- Це залежить від дій інших сторін
- Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті